ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Αποστόλης Νικολόπουλος

Καθώς διανύουμε μία περίοδο που θα επιδράσει σημαντικά στις πολιτικές προοπτικές της χώρας, αλλά και στις εξελίξεις στο εκπαιδευτικό κίνημα, ο κόσμος της εκπαίδευσης χρειάζεται να έχει σαφή εικόνα του χαρακτήρα των θέσεων και της πρακτικής κομμάτων που επιδιώκουν να παρέμβουν σε εκπαιδευτικούς χώρους, όπως το ΜέΡΑ25.

Οι νεότερες θέσεις αυτού του κόμματος για την παιδεία, που ψηφίστηκαν το 2021 στο Διαβουλευτικό Συνέδριό του, καθορίζονται από τη γενικότερη πολιτική του προσέγγιση, που θεωρεί ότι δεν τίθεται θέμα εξόδου από την ΕΕ, προέχει η ρήξη με τους «ολιγάρχες» και ο εκδημοκρατισμός, ενώ επιμένει στη στρατηγική της «υπεύθυνης ανυπακοής».

Το Β’ Μέρος του Συνεδρίου (Μάιος 2022), με τις προσαρμογές του, δεν αναίρεσε αυτά τα γενικά χαρακτηριστικά και μάλιστα προσέθεσε ότι ο καπιταλισμός μετασχηματίζεται σε τεχνοφεουδαρχία. Βάσει αυτών, το ΜέΡΑ25 αφήνει στο απυρόβλητο τις κατευθύνσεις των διεθνών οργανισμών του κεφαλαίου, της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, τις μνημονιακές υποχρεώσεις καθώς και τις δεσμεύσεις στους μηχανισμούς τους, που ευθύνονται για τις αντιδραστικές καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις στην εκπαίδευση, ενώ καμιά αναφορά δε γίνεται για ρήξη και έξοδο από αυτές. Έτσι, αυτομάτως, οι προοπτικές για την εκπαίδευση και το κίνημά της εγκλωβίζονται σε συστημικά πλαίσια, παρακάμπτονται οι απαραίτητες πολιτικές προϋποθέσεις μιας ρήξης με την κυρίαρχη πολιτική και υπονομεύονται οι μερικές διεκδικήσεις, αποκομμένες από το αναγκαίο πολιτικό περιεχόμενο.

Τα παραπάνω συνδυάζονται με την επιμονή στη χρηματιστηριακή ανάλυση, που παραγνωρίζει τη θεμελιώδη σημασία της παραγωγής. Σε αυτό το σημείο το ΜέΡΑ25 δεν βρίσκεται μόνο σε αντίθεση με τον μαρξισμό, παρόλο που συχνά δηλώνουν «μαρξιστές», αλλά αγνοεί επίσης συστηματικά τα κείμενα και τις στρατηγικές κατευθύνσεις των κυρίαρχων αστικών κύκλων διεθνώς, που π.χ. συνδέουν τις ζητούμενες «νέες δεξιότητες» και τα «ευέλικτα» μοντέλα εκπαίδευσης με τις ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές και ανάγκες της παραγωγής. Έτσι, στις θέσεις του ερμηνεύει τον «ευτελισμό της παιδείας ως βασικό και

δημόσιο αγαθό» μέσω της εμπορευματοποίησης και χρηματιστικοποίησης, οδηγούμενο σε μια λογική πάλης με κέντρο βάρους ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό.

> Ακόμη πιο επικίνδυνα, το ΜΕΡΑ25 τοποθετείται υπέρ της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στα δημόσια αγαθά

Ακόμη πιο επικίνδυνα, το ΜΕΡΑ25 τοποθετείται υπέρ της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στα δημόσια αγαθά, προκειμένου να δικαιολογήσει παλιότερες δημόσιες τοποθετήσεις του επικεφαλής του όταν ήταν στην κυβέρνηση, υπέρ των ιδιωτικοποιήσεων (βλέπε σιδηροδρόμους). Έτσι μας καλεί να αποδεσμεύσουμε τη συζήτηση για τον αναγκαίο δημόσιο χαρακτήρα των κοινωνικών αγαθών -όπως η εκπαίδευση- από το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους, με το επιχείρημα ότι μπορεί κάτι που ανήκει στον ιδιωτικό τομέα να είναι υπέρ του δημόσιου οφέλους! Μια λογική που όχι μόνο ευνοεί τελικά τον ΣΥΡΙΖΑ, που οι αντινεοφιλελεύθερες κορώνες είναι «βούτυρο στο ψωμί του», αλλά αδυνατεί επίσης να «διαβάσει» την πολιτική των αντιδραστικών καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων στην εκπαίδευση και να στραφεί αποτελεσματικά εναντίον τους. Ο περιορισμός ενάντια στην «κακή» εμπορευματοποίηση και στην πάλη ενάντια στις διαστρεβλώσεις της αγοράς (που μάλιστα ορίζεται λανθασμένα σαν η βασική μορφή κυριαρχίας) δεν δείχνει το κεντρικό στοιχείο των συντελούμενων αλλαγών, την επιχειρηματικοποίηση της εκπαίδευσης, και αυτό είναι θέμα με στρατηγικές επιπτώσεις για το εκπαιδευτικό κίνημα και τη σύνδεσή του με το ευρύτερο εργατικό.

Όσον αφορά τη «δημοκρατία», το ΜέΡΑ25 προτείνει τα Διαβουλευτικά Συμβούλια Κληρωτών και Εκλεγμένων Πολιτών (ΔΙΑΣΚΕΠ), που θα απαρτίζονται κατά τα 2/3 τουλάχιστον από κληρωτά μέλη και κατά το 1/3 το πολύ από «εκλεγμένους ή διορισμένους από τη Βουλή ειδικούς».[1] Υποτίθεται πως θα δώσουν «νέο περιεχόμενο στη δημοκρατία» και θα προωθήσουν την κοινωνικοποίηση της δημόσιας Υγείας, της Παιδείας και της Ενημέρωσης. Για τη χάραξη «ακομμάτιστης» εκπαιδευτικής πολιτικής προτείνεται ένα ΔΙΑΣΚΕΠ 300 ατόμων[2] που, παρά τις μεγαλοστομίες, απέχει πολύ από την ουσία της δημοκρατίας που επιτρέπει στους εργαζόμενους να αποφασίζουν επί της πολιτικής και να την ελέγχουν. Η στενά αστική-διαχειριστική οπτική είναι προφανής, όταν π.χ. το ΔΙΑΣΚΕΠ στην παιδεία συσχετίζεται με την απόρριψη «του μοντέλου των υπουργο-κεντρικών μεταρρυθμίσεων» και με την «κόντρα στις Σειρήνες που θέλουν το σχολειό και το πανεπιστήμιο φέουδό τους». Επιμέρους θέσεις

Οι όποιες θετικές αναφορές στις θέσεις του ΜέΡΑ25, όπως αυτή για έμπνευση από την κριτική παιδαγωγική, για χειραφετητική παιδεία, η αντίθεση στις παρελάσεις (αν και δεν ζητείται ρητά η κατάργησή τους) ή η θέση για ένα μοναδικό τύπο λυκείου, που δεν υπήρχε στο εκλογικό πρόγραμμα του 2019, ακυρώνονται αφού οι θέσεις ευθύς εξαρχής τις τοποθετούν εντός του πλαισίου της κυρίαρχης εκπαιδευτικής πολιτικής των αναδιαρθρώσεων και στηρίζουν βασικές επιλογές του κεφαλαίου.

Έτσι, θεωρείται προαπαιτούμενο για την παιδεία η «συναίνεση όλων των εμπλεκομένων, της κοινωνίας και των πολιτικών συντελεστών», άποψη που όχι μόνο συσκοτίζει την ύπαρξη αντιμαχόμενων ταξικών συμφερόντων αλλά πάντα εξασφαλίζεται με την επικράτηση ως βάσης των επιδιώξεων των κυρίαρχων. Αγνοείται ηθελημένα η αρνητική εμπειρία των προηγούμενων «εθνικών διαλόγων» ως μέσα προώθησης βαθιά αντιλαϊκών αλλαγών και παρουσιάζει την πρόοδο σαν αποτέλεσμα «συνεννοήσεων» και όχι ταξικών αγώνων. Δηλώνεται συχνά η αντίθεση στην «κομματικοποίηση» στην παιδεία, μία προσέγγιση πρακτικά παρόμοια με αντίστοιχες αντιδραστικών κύκλων. Άλλωστε, τον Μάιο του ’22 και ενώ τα ΜΑΤ επιτίθονταν στα ΑΕΙ, ο Βαρουφάκης δήλωσε «δεν θα ήθελα να έχουμε κομματικές παρατάξεις».

Οι όποιες θετικές παιδαγωγικές τοποθετήσεις συνοδεύονται από αποστροφές ενάντια στην «αποστήθιση» και τη «μετωπική διδασκαλία», που υποτιμούν τους Έλληνες εκπαιδευτικούς και αγνοούν το είδος των αλλαγών στα προγράμματα σπουδών, που στοχεύουν σε βαθύτερη ιδεολογική επίδραση. Επιπλέον, στις θέσεις περιλαμβάνονται ελληνοκεντρικές απόψεις με συντηρητική απόχρωση («να αναδειχθούν οι πανανθρώπινες και διαχρονικές αξίες του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής γλώσσας»).

Το ΜέΡΑ25 νιώθει «άνετα» με τη χρήση όρων όπως η «αποτελεσματικότητα» και οι δεξιότητες, πάσης φύσεως μάλιστα (ερευνητικές, ειδικές, τεχνικές κοκ.). Ιδιαίτερα, ζητά «σαφές νομικό πλαίσιο που θα διασφαλίζει την παρεχόμενη ποιότητα εκπαίδευσης και τα δικαιώματα των εργαζομένων» στα φροντιστήρια και τις ιδιωτικές δομές εκπαίδευσης, όχι δηλαδή κατάργηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης και κάθε άλλης επιχειρηματικής μορφής της. Προκρίνει εξετάσεις τύπου GCSE ή SAT (Βρετανία – ΗΠΑ) για την εισαγωγή στα ΑΕΙ.

Πολύ αποκαλυπτικό είναι ότι το ΜέΡΑ25 τάσσεται υπέρ της (τάχα) «ακριβούς» και «σοβαρής» αξιολόγησης στην εκπαίδευση, ενώ για την αξιολόγηση εκπαιδευτικών στις θέσεις απλώς ψελλίζει ότι «θα μπορούσε να οδηγήσει σε εντάσεις με τη σχολική κοινότητα» και σε προώθηση «παιδιών της εξουσίας». Στο πρόγραμμα του 2019 ζητούσε μάλιστα «αξιολόγηση διδακτικού προσωπικού από συναδέλφους άλλων ιδρυμάτων/σχολείων», δηλαδή

εξωτερική αξιολόγηση.

Συνεπώς, δεν είναι περίεργο ότι κάνει λόγο και για «μείωση τμημάτων» στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, για τόνωση και ανάπτυξη της Έρευνας χωρίς αναφορά στο τωρινό προσανατολισμό της σε άξονες καθορισμένους από οργανισμούς του κεφαλαίου, αλλά (στις θέσεις για τη Ψηφιακή Πολιτική) και για συνεργασία «Ιδιωτών και Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων». Για τις πιστοποιήσεις διατυπώνει μετριοπαθείς προτάσεις (να γίνονται τακτικά εξετάσεις κ.λπ.) με τον Ενιαίο Χώρο Εκπαίδευσης της ΕΕ να μένει στο απυρόβλητο, ενώ και μια αόριστη αναφορά στα επαγγελματικά δικαιώματα («να αποκτήσουμε θέσεις») υπονομεύεται από κατοπινή επισήμανση («οι σπουδές [δεν] φέρνουν κοινωνική και επαγγελματική επιτυχία»). Εξάλλου ο Βαρουφάκης τόνισε πως φρίττει όταν ακούει για επαγγελματικά δικαιώματα, το 2019 σε εκδήλωση στο ΑΠΘ, όπου επίσης υποστήριξε τους κύκλους σπουδών στα ΑΕΙ και ότι οι επιχειρήσεις μαθαίνουν καλύτερα στους φοιτητές πράγματα που τους μαθαίνουν στραβά οι καθηγητές τους!

Κοινοβουλευτική δράση, προεκλογική στάση

Το ΜέΡΑ25 καταψήφισε αντιδραστικά εκπαιδευτικά νομοθετήματα της απερχόμενης κυβέρνησης. Η κριτική του όμως βασικά υπαγόταν στην «υπεύθυνη ανυπακοή» και συχνά περιείχε επικίνδυνες τοποθετήσεις. Έτσι, στο ν. 4823/21 κριτικάρισε τη θέσπιση ΕΒΕ για την είσοδο στα δημόσια ΑΕΙ παροτρύνοντας να μπει ΕΒΕ και για τα κολλέγια, ενώ ο Βαρουφάκης δήλωσε στη Βουλή: «ως δάσκαλος πάντα απαιτούσα να αξιολογούμαι». Στο νομοσχέδιο για τα ΑΕΙ (Ιούλιος 2022) ζήτησε η παιδαγωγική επάρκεια να δίνεται μέσω μεταπτυχιακού και τάχθηκε υπέρ των spin-off. Για το πανεπιστημιακό άσυλο, πρεσβεύει τη δημιουργία μιας πανεπιστημιακής υπηρεσίας «διαφύλαξής» του, ουσιαστικά μια πιο «απαλή» κατάλυση ασύλου, θέση που διατύπωσε και στο σχετικό νομοσχέδιο (Αύγουστος 2018).

> Στο νομοσχέδιο για τα ΑΕΙ (Ιούλιος 2022) ζήτησε η παιδαγωγική επάρκεια να δίνεται μέσω μεταπτυχιακού και τάχθηκε υπέρ των spin-off. Για το πανεπιστημιακό άσυλο, πρεσβεύει τη δημιουργία μιας πανεπιστημιακής υπηρεσίας «διαφύλαξής» του

Στην παρούσα προεκλογική περίοδο, τα αναρτημένα βίντεο και οι τοποθετήσεις στελεχών καταγγέλλουν την κυβερνητική πολιτική της ΝΔ και τα αποτελέσματά της, οπότε ίσως επικοινωνούν με τις ανησυχίες τμημάτων που επλήγησαν ιδιαίτερα από την κυβερνητική

πολιτική και με αριστερό κοινό. Το περιεχόμενό τους είναι αναντίστοιχο των απαιτήσεων της ταξικής πάλης, κατώτερο των αιτημάτων των εκπαιδευτικών σωματείων και των φοιτητικών συλλόγων, των μαχητικών αγώνων του προηγούμενου διαστήματος. Κινούνται σε μια «αντικυβερνητική» γραμμή ενάντια στη λεγόμενη «Μητσοτάκης Α.Ε.», που δεν επιχειρεί να αμφισβητήσει τους βασικούς πυλώνες της αντεργατικής-αντινεολαιίστικης πολιτικής αλλά το διαχειριστή της. Επικεντρώνουν με σοσιαλδημοκρατική λογική στη «δημόσια δωρεάν εκπαίδευση», ενώ θέτουν κάποιες ανεπαρκείς «σημειακές» αιχμές για τα ΑΕΙ (ΕΒΕ, υποχρηματοδότηση, ενάντια σε ισοτίμηση με κολλέγια και την επέκταση διδάκτρων, πειθάρχηση, υποβάθμιση κοινωνικών-ανθρωπιστικών σπουδών).

Ο λαός σήμερα δεν χρειάζεται μια ακόμα εκδοχή διαχειριστικής «αριστεράς». Οφείλει να κάνει ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Απαιτείται η έκφραση και πολιτικοποίηση σε ανώτερο επίπεδο της λαϊκής και νεολαιίστικης οργής και ένα κίνημα ανάσχεσης και ανατροπής της αντιδραστικής καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης από αντικαπιταλιστική σκοπιά. Και αυτό όχι μόνο δε το βοηθούν αλλά το ακυρώνουν οι «εναλλακτικές» σοσιαλδημοκρατικού προσανατολισμού, τύπου ΜέΡΑ25.

[1] **https://mera25.gr/diaskep/**

[2] Βλέπε Θέσεις του Διαβουλευτικού Συνέδριου και υποσημείωση 1. Η σύνθεση αυτού του ΔΙΑΣΚΕΠ ορίζεται διαφορετικά στα δύο κείμενα.

Πηγή: **ΠΡΙΝ**